

*Годишњи програм о
изменама и допунама
годишњег програма
пословања EMC АД*

2017

Финансије, април 2017. год.

Садржај

1. Основни подаци о акционарском друштву.....	3
Измене у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД	4
2. Мисија, визија, циљеви	6
2.1. Мисија.....	6
2.2. Визија	6
2.3. Циљеви	6
3. Основе за израду годишњег програма о изменама и допунама годишњег пословања за 2016. годину.....	7
3.1 Претпоставке	7
3.2. Физички обим активности у 2016. години и план за 2017. годину.....	8
3.2.1. Капацитети ЕМС АД на дан 31.12.2016. године и план за 2017. годину	8
3.3. Финансијски показатељи за 2016. годину.....	11
3.3.1. Биланс стања на дан 31.12.2016. год.	11
3.3.2. Биланс успеха у периоду I-XII 2016. год.....	11
3.3.3. Извештај о токовима готовине у периоду I-XII 2016. године	13
4. Планирани физички обим активности за 2016.годину и план за 2017. годину	13
4.1. План преноса електричне енергије	13
5. Планирани финансијски показатељи за 2017. годину	16
5.1. Биланс стања	16
5.2.Биланс успеха	16
5.2.1 План укупних прихода	16
5.2.2. План укупног расхода	19
5.3. План резултата пословања.....	23
5.3.1. Расподела остварене добити из 2016. године.....	24
5.4. Извештај о токовима готовине.....	24
6. Политика зарада и запошљавања	Error! Bookmark not defined.
6.1. Трошкови запослених.....	Error! Bookmark not defined.
6.4. Планиране накнаде члановима Скупштине и комисији за ревизију	Error! Bookmark not defined.
7. План инвестиција-капитална улагања.....	24
8. Задуженост.....	Error! Bookmark not defined.
8.1. Кредитна задуженост	Error! Bookmark not defined.
8.2. Неизмирена дуговања и ненаплаћена потраживања.....	27
9. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности и средства за посебне намене без инвестиција	27
9.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности	27
9.2. Средства за посебне намене.....	Error! Bookmark not defined.
10. Елементи за сагледавање политике цена услуга за приступ систему за пренос електричне енергије	28
11. Корпоративно управљање ЕМС АД	Error! Bookmark not defined.
12. Управљање ризицима	30

1. Основни подаци о акционарском друштву

НАЗИВ ФИРМЕ	АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ БЕОГРАД
Претежна делатност	Претежна делатност Друштва обухвата пренос електричне енергије и управљање преносним системом у складу са законом којим се уређује енергетика као делатност од општег интереса (35.12 пренос електричне енергије)
Привредна грана	Индустрија - енергетика, производња електричне енергије, гаса и воде
Облик организовања	Акционарско друштво, решење Владе РС 05 број 023-10172/2016 од 27. октобра 2016. године
Матични број у регистру разврставања	20054182
ПИБ	СР 103921661
Облик својине над средствима за производњу	Оснивач и једини акционар Друштва је Република Србија, а права оснивача остварује Влада
Основано први пут	Одлуком Владе РС 27. јануара 2005. године.
Надлежно министарство	Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, Министарство привреде
Седиште	Београд, Кнеза Милоша 11
Организација	Дисперзивна, капацитети по целој територији Републике

ЈП ЕМС је основано Одлуком Владе РС бр. 023-397/2005-1 од 27.01.2005. године. Дана 08.11.2016. године ЈП ЕМС је регистрацијом у Агенцији за привредне регистре, променило правну форму и постало нејавно акционарско друштво (ЕМС АД) у потпуности у власништву Републике Србије. Претходно, Влада Републике Србије је на седници одржаној 27.10.2016. године донела одлуку број 05 број 023-10172 о промени правне форме ЈП ЕМС.

Зависна привредна друштва - Акционарско друштво Електромрежа Србије је оснивач два зависна привредна друштва, који обављају послове који не припадају основним делатностима АД, чији је капитал у потпуности у власништву ЕМС АД:

1. Привредно друштво за изградњу електроенергетских објеката „Електроисток–Изградња“ д.о.о. Београд.
2. Привредно друштво за пројектовање, консалтинг и инжењеринг електроенергетских и телекомуникационих објеката и система „Електроисток - Пројектни биро“ д.о.о. Београд.

Такође, **Акционарско друштво Електромрежа Србије је:**

1. члан са уделом од 25% у Привредном друштву Електроенергетски координационои центар д.о.о. Београд
2. члан са уделом 33,33% у Привредном друштву Центар за координацију сигурности СЦЦ д.о.о. Београд
3. акционар са учешћем од 75% у акцијском капиталу привредног друштва SEEPEX а.д. Београд
4. акционар са учешћем од 10,01% у акцијском капиталу привредног друштва Црногорски Електропреносни Систем АД Подгорица

Измене у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД

Влада је на седници одржаној 24.01.2017. године дала сагласност, решењем 05 број 023-288/2017 (Службени гласник РС бр. 6/2017) на Годишњи програм пословања Акционарског друштва за 2017. годину.

У фебруару 2017. године Агенција за енергетику Републике Србије је дала сагласности на нову цену приступа систему за пренос електричне енергије (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр. 47/2017-Д-02/1 од 14.02.2017. године). У Годишњем програму о изменама и допунама годишњег програма пословања на основу ове Одлуке извршено уређивање прихода од приступа систему за пренос електричне енергије.

Годишњи програм о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину ЕМС АД подразумева реализацију закључно са фебруаром 2017. године, а за период од марта до децембра извршена је нова пројекција свих потребних ресурса за извршење циљева. Такође, Годишњи програм о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину урађен је у складу са Закључком Владе РС 05 број: 023-10876/2016.

Годишњим програм о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину ЕМС АД планира бруто добит износи 1.949 милиона динара, што је за 1.941 милиона динара више него што је планирано усвојеним планом. Најзначајније измене у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД су:

Укупан приход планиран је у износу 24,5 милијарде динара што је за 2,2 милијарде динара више у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД.

Најзначајније промене у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД у оквиру укупних прихода су:

- приход од приступа преносном систему је већи за 1,9 милијарде динара у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД због промене тарифе за приступ систему за пренос електричне енергије. Нова тарифа се примењује од 01.03.2017. године.
- приход од балансног механизма и одговорности, укључујући и приходе по основу компензационог програма већи су за 475 милиона динара у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД. На ове приходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму и усклађен је са реализацијом за јануар и фебруар 2017. године
- финансијски приходи су мањи за 100 милиона динара, због усклађивања прихода по основу курсних разлика и ефеката валутне клаузуле.

Укупни расходи су планирани у износу од 22,5 милијарди динара су већи за 286 милиона динара у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД.

Најзначајније промене у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД у оквиру расхода су:

- расход од балансног механизма и одговорности већи су за 492 милиона динара у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД. Промет балансне енергије зависи од рада регулације и износа одступања баланских група и усклађен је са реализацијом за јануар и фебруар 2017. године.
- трошкови електричне енергије за покриће губитака у преносу су мањи у односу на усвојени план за 504 милиона динара због ниже цене куповине губитака у односу на оне у усвојеном Годишњи програм пословања ЕМС АД. За првих шест месеци 2017. године, према Уговору о продаји електричне енергије за покриће губитака у преносу, губици се набављају по цени од 36,54 евра/MWh (усвојеним планом за исти период цена је 43 евра/MWh). Планирана цена за период јул – децембар 43 евра/MWh и иста је као и у усвојеном програму пословања за 2017. годину.
- финансијски расходи већи су за 72 милиона динара у односу на усвојени Годишњи програм пословања ЕМС АД, због повећања расхода по основу курсних разлика по обавезама на ино и рефинансиране зајмове, као и због осталих финансијских расхода који се односе на трошкове одобравања кредита (Management Fee) са KfW банком

Закони и друга акта којима се уређују статусна питања и услови обављања делатности

Списак закона, подзаконских и интерних акта која се примењују у Акционарском друштву Електромтржежа Србије налазе се у прилогу овог документа.

2. Мисија, визија, циљеви

2.1. Мисија

Сигуран и поуздан пренос електричне енергије, ефикасно управљање преносним системом повезаног са електроенергетским системима других земаља, оптималан и одржив развој преносног система у циљу задовољења потреба корисника и друштва у целини, обезбеђивање функционисања и развоја тржишта електричне енергије у Србији и његово интегрисање у регионално и европско тржиште електричне енергије.

2.2. Визија

Савремено конципирана компанија која одговорно и ефикасно обавља функције оператора преносног система и тржишта електричне енергије у Србији као делатности од општег интереса, унапређујући своје пословање у циљу достизања највиших стандарда уз примену принципа одрживог развоја и високе друштвене одговорности.

2.3. Циљеви

За 2017. годину ЕМС АД је дефинисао следеће циљеве:

1. Продукциони рад система за управљање имовином (Asset management)
2. Израда интерног стандарда за одржавање енергетских трансформатора – индекс здравља енергетског трансформатора
3. Израда студије „Рерафинација минералних уља у употреби у ЕМС АД
4. Наставак успостављања и уписа права својине на непокретној имовини ЕМС АД
  - за ТС очекивана реализација је додатних 40%
  - за ДВ очекивана реализација је додатних 10%
  - за неенергетске објекте очекивана реализација је додатних 30%
5. Пројекат „Трансбалкански коридор“ – завршетак изградње ДВ 2кв400 кВ Панчево 2 – граница Румуније до краја 2017. године.

3. Основе за израду годишњег програма о изменама и допунама годишњег пословања за 2016. годину

3.1 Претпоставке

Годишњи програм о изменама и допунама годишњег програма пословања Акционарског друштва Електромрежа Србије за 2017. годину утврђен је полазећи од макроекономских претпоставки које је утврдила Влада Републике Србије, актуелних општих услова пословања и процена за 2017. годину у погледу пословних, производних и тржишних услова, као и финансијског статуса, економских и производних перформанси ЕМС-а за 2017. годину.

Планирани макроекономски индикатори за Србију у 2017. години (Упутство за припрему Буџета Републике Србије за 2017. годину и пројекција за 2018. и 2019. годину):

Опис*	План 2016	Процена 2016	План 2017	Индекс
Бруто домаћи производ – реални раст %	1,8	2,7	3,0	111
Инфлација, крај године, стопа раста %	3,5	1,5	2,8	187

* Упутство за припрему Буџета Републике Србије за 2017. годину и пројекција за 2018. и 2019. годину

Пројекција испоруке електричне енергије за 2017. год. утврђена је на основу података из електроенергетског биланса Републике: потрошње електричне енергије, испорука електричне енергије другим електроенергетским системима, производње електричне енергије и потребне примарне енергије.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима планиран је за јануар и фебруар 2017. године према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност од Агенције за енергетику Републике Србије од 08.02.2013. (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр.106/2013-Д-1/2), док је за период III-XII 2017. године планиран према новој тарифи на коју је АЕРС дао сагласност 14.02.2017. године (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр. 47/2017-Д-02/1)

ЕМС АД електричну енергију за покривање губитака у преносном систему, према Закону о енергетици, купује на отвореном тржишту електричне енергије.

Програм пословања је урађен на принципу повећања ефикасности пословања и принципу рационализације.

Република Србија је један од потписника Уговора о оснивању Енергетске заједнице за југоисточну Европу којим је, између осталог, предвиђена и примена европских уредби о условима за приступ мрежи ради прекограничне размене електричне енергије (Уредба бр. 714/2009 од 13.јула 2009).

По основу чланова 3.1 и 3.2 Анекса 1 наведене уредбе оператори преносних система у југоисточној Европи су у обавези да спроведу координисану расподелу прекограничних преносних капацитета користећи заједничку процедуру расподеле. У том смислу су поједини оператори преносног система заједнички основали само за ту сврху канцеларије за координисане аукције прекограничних преносних капацитета и то SEE CAO Podgorica (Coordinated Auction Office in South East Europe чији су оснивачи оператори преносних система Албаније, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске, Турске, Грчке, Македоније и Косова) и Joint Allocation Office Luxemburg (чији су оснивачи између осталих европских оператора и наши суседи, оператори преносних система Мађарске и Хрватске).

ЕМС АД као оператор преносног система има такође обавезу да на основу Уговора о оснивању Енергетске заједнице, уредби и директива које су обухваћене *acquis communautaire* о енергетици и Законом о енергетици на свим својим границама спроводи координисану и заједничку процедуру расподеле прекограничних преносних капацитета са суседним операторима преносних система. У смислу испуњења ове обавезе за границе са операторима преносног система који су за ту сврху већ основали канцеларије за координисане аукције неопходно је да договори спровођење заједничких аукција прекограничних преносних капацитета коришћењем услуга већ основаних канцеларија.

План ЕМС АД је да договори спровођење заједничких аукција од стране канцеларија за координисане аукције и то за границе са земљама које нису чланице ЕУ са SEE CAO Podgorica, а на границама са земљама ЕУ са Joint Allocation Office Luxemburg. Спровођење заједничких аукција је могуће путем споразума о пружању услуга које би ЕМС АД закључио са наведеним канцеларијама. Могуће је да ЕМС АД буде само корисник услуге у Joint Allocation Office Luxemburg, а што се тиче SEE CAO, ЕМС АД је донео одлуку и започео процес да постане један од сувласника SEE CAO.

3.2. Физички обим активности у 2016. години и план за 2017. годину

3.2.1. Капацитети ЕМС АД на дан 31.12.2016. године и план за 2017. годину

Трансформаторске станице

Према стању на 31.12.2016. године ЕМС АД са капацитетима на Косову и Метохији који су под привременом управом УНМИК, располаже са 45 постројења и 85 трансформатора, укупне инсталисане снаге од 16.989,5 MVA. Без података за Косово и Метохију, а са ТС Валач, ЕМС АД располаже са 39 постројења и 75 трансформатора, укупне инсталисане снаге од 15.598 MVA

ТС - Капацитети постројења по погонима на дан 31.12.2016. године и план за 2017. годину без података за Косово и Метохију са ТС Валач:

Преносни однос	Погон преноса	Бр постројења	План 2017	Бр трансформ	План 2017	Инстал. снага	Инстал. снага
		31.12.2016.	бр. постројења	31.12.2016.	Бр трансформ	31.12.2016	31.12.2017
		(ком)	(ком)	(ком)	(ком)	(MVA)	(MVA)
400/х	БЕОГРАД	7	7	10	10	3.600	3.600
	БОР	2	2	2	2	450	450
	ВАЉЕВО						
	КРУШЕВАЦ	5	5	10	10	3.100	3.100
	НОВИ САД	4	4	7	7	2.300	2.300
	УКУПНО	18	18	29	29	9.450	9.450
220/х	БЕОГРАД	5	5	12	12	2.700	2.700
	БОР						
	ВАЉЕВО	5	5	8	8	1.081,50	1.081,50
	КРУШЕВАЦ	2	2	4	4	600	800
	НОВИ САД	2	2	6	6	1.050	1.050
	УКУПНО	14	14	30	30	5.431,50	5.631,50
110/х	БЕОГРАД	4	4	7	7	483,5	483,5
	БОР	1	1	1	1	10	10
	ВАЉЕВО	1	1	3	3	71,5	71,5
	КРУШЕВАЦ			2	2	40	40
	НОВИ САД			1	1	20	20
	ОБИЛИЋ	1	1	2	2	91,5	91,5
УКУПНО	7	7	16	16	716,50	716,50	
У К У П Н О	БЕОГРАД	16	16	29	29	6.783,50	6.783,50
	БОР	3	3	3	3	460	460
	ВАЉЕВО	6	6	11	11	1.153	1.153
	КРУШЕВАЦ	7	7	16	16	3.740	3.940
	НОВИ САД	6	6	14	14	3.370	3.370
	ОБИЛИЋ	1	1	2	2	91,5	91,5
УКУПНО	39	39	75	75	15.598	15.798	

До краја 2017. године, у односу на стање 31.12.2016. године, капацитети ЕМС АД ће се повећати за 200 MVA и то уградњом два нова трансформатора 220/110 kV, снаге 250 MVA уместо постојећих снага 150 MVA у оквиру реконструкције ТС Крушевац 1.

Далеководи

Укупна дужина далеководне мреже у ЕМС АД на дан 31.12.2016. године износи 10.556,52 километра. Без података за Косово и Метохију дужина далековода износи 9.504,29 км

ДВ ЕМС АД - дужина далековода са стањем на дан 31.12.2016. године

Погон преноса	110 на 35		110 kV			220 kV		400 kV		Укупно 2016 km
	Једностр. km	Двостр. km	Једностр. km	Двостр. km	Троструки. km	Једностр. km	Двостр. km	Једностр. km	Двостр. km	
Београд		41,17	725,33	519,45	1,46	231,39	84,45	352,32	17,17	1.972,74
Бор	26,11	34,70	455,14	43,81				235,85		795,61
Ваљево	15,72		774,31	224,49		940,53	15,39			1.970,44
Крушевац	102,92		1.451,87	175,58		266,74		536,64		2.533,75
Нови Сад			1.312,33	76,11		306,09		484,58	2,84	2.181,95
Обилић-ЕМС			49,80							49,80
ЕМС без КиМ	144,75	75,87	4.768,78	1.039,44	1,46	1.744,75	99,84	1.609,39	20,01	9.504,29
Обилић-УНМИК			563,16	14,51		285,10	9,90	179,56		1.052,23
Укупно	144,75	75,87	5.331,94	1.053,95	1,46	2.029,85	109,74	1.788,95	20,01	10.556,52

У односу на стање 31.12.2016. године планирано је повећање капацитета далеководне мреже у 2017. години за 144,74 километара.

Планиране су следеће промене капацитета ДВ у 2017.г:

- **На Напонском нивоу 400 kV (135,54 км) и то:**
Београд: повећање (2 X 68 км) на 400kV напону ТС Панчево 2 – граница Румунија,
- **На Напонском нивоу 110 kV (9,2 км) и то:**
Крушевац:
  - повећање (2 X 3,5 км) на 110kV напону, увођење ДВ бр. 1127 у ТС Рибница.
  - повећање (2 X 1,1 км) на 110 kV напону ДВ бр. 113/2 Ниш 2-Лесковац 4, увођење у ТС Дољевац

ДВ ЕМС АД - планирана дужина далековода са стањем на дан 31.12.2017. године

Погон преноса	110 на 35 kV		110 kV			220 kV		400 kV		План 2017 km
	Једностр. km	Двостр. km	Једностр. km	Двостр. km	Троструки. km	Једностр. km	Двостр. km	Једностр. km	Двостр. km	
Београд		41,17	725,33	519,45	1,46	231,39	84,45	352,32	152,71	2.108,28
Бор	26,11	34,70	455,14	43,81				235,85		795,61
Ваљево	15,72		771,88	226,92		940,53	15,39			1.970,44
Крушевац	102,92		1.451,87	184,78		266,74		536,64		2.542,95
Нови Сад			1.312,33	76,11		306,09		484,58	2,84	2.181,95
Обилић-ЕМС			49,80							49,80
ЕМС без КиМ	144,75	75,87	4.766,35	1.051,07	1,46	1.744,75	99,84	1.609,39	155,55	9.649,03
Обилић-УНМИК			563,16	14,51		285,10	9,90	179,56		1.052,23
Укупно	144,75	75,87	5.329,51	1.065,58	1,46	2.029,85	109,74	1.788,95	155,55	10.701,26

Капацитете за пренос електричне енергије од произвођача до потрошача, односно за потребе прекограничне размене електричне енергије, обезбеђују далеководи и трансформатори напона 400 kV, 220 kV и 110 kV.

3.3. Финансијски покатазељи за 2016. годину

3.3.1. Биланс стања на дан 31.12.2016. год.

Образац биланса стања налази се у прилогу овог Програма и у односу на усвојени Годишњи програм пословања приказани су биланси који су предати АПР – у за потребе статистике.

3.3.2. Биланс успеха у периоду I-XII 2016. год.

Ред.бр.	Опис (у 000 дин)	План 2016	Остварено 2016	%
	1	2	3	3/2
I	Пословни приход	22.572.159	21.290.689	-6%
II	Пословни расход	21.460.479	19.253.162	-10%
I-II	РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВНИХ ОДНОСА	1.111.680	2.037.527	83%
III	Финансијски приходи	309.071	216.136	-30%
IV	Финансијски расходи	619.019	708.755	14%
III-IV	РЕЗУЛТАТ ИЗ ФИНАНСИЈСКИХ ОДНОСА	-309.948	-492.619	59%
V	Остали приходи	167.610	273.155	63%
VI	Остали расходи	39.754	166.456	319%
V-VI	РЕЗУЛТАТ ИЗ ОСТАЛИХ ОДНОСА	127.856	106.699	-17%
VII	Укупан приход	23.048.841	21.779.980	-6%
VIII	Укупан расход	22.119.252	20.128.373	-9%
VIII-VII	УКУПАН РЕЗУЛТАТ –Добитак пре опорезивања	929.589	1.651.607	78%
IX	Порези из добитака	139.438	328.739	136%
X	Одложени порески приход/расход	0	51.999	
XI	Нето добитак	790.151	1.374.867	74%

Остварени пословни приход за период I-XII 2016. године је за 6% мањи од планираног пословног прихода за 2016. годину.

Главни разлози мање оствареног **пословног прихода** у односу на планирани су:

- Смањење прихода по основу билансног механизма, билансне одговорности од 27%, односно за 1,7 милијарди динара у односу на планиране. Ови приходи остварени су у износу од 4,5 милијарде динара. Мање остварени промет билансне енергије од планиране је резултат боље регулације и мањег одступања билансних група. Приход и расходи по основу билансне енергије

регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравнања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. На ове приходе и расходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

- Истовремено, остварени приход од приступа систему за пренос електричне енергије је за 2% , односно за 225 милиона динара, већи од планираног због структуре енергетских величина и цена тарифних елемената.

- Приход од алокација прекограничних преносних капацитета је за 40 милиона динара, односно 2% већи од планираних. На пет граница покривених заједничким аукцијама (Мађарска, Румунија, Бугарска, Хрватска и Босна и Херцеговина) остварена је већа потражња за капацитетима од планираних. ЕМС је одговоран за доделу прекограничних преносних капацитета на интерконективним везама електроенергетског система Србије. Приходи зависе од енергетске ситуације у окружењу и понуда које дају учесници на аукцијама за доделу капацитета на које ЕМС АД нема утицај.

Реализација **пословних расхода** за период I-XII 2016. годину је мања за 10%, односно за 2,21 милијарди динара у односу на планиране. Најзначајнија одступања реализованих у односу на планске вредности су:

- Смањење расхода по основу балансног механизма, балансне одговорности износи 1,9 милијарди динара у односу на планиране. Мање остварени промет балансне енергије од планиране је резултат боље регулације и мањег одступања баланских група.

- Трошкови набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу су мањи за 233 милиона динара јер су реализоване количине губитака у преносном систему мање од планираних. Мањи губици су резултат блаже зиме, мањих транзита кроз преносни систем и другачијег ангажовања електрана у односу на план.

Финансијски приходи у периоду I-XII 2016. године остварени су у износу од 216 милиона динара и за 35% су мањи од планираних за исти период због нижих камата и курсних разлика у односу на планиране.

Реализација финансијских расхода за I-XII 2016. годину је за 90 милиона динара већа у односу на план, највише због капиталисане камате и негативних курсних разлике и расхода по основу ефеката валутне клаузуле.

У 2016. години остали приходи остварени су у износу од 273,16 милиона динара и за 63% су већи од планираних, највише због прихода од смањења обавеза за осигурање имовине и смањења обавеза према САГ ГМБХ и Сименсу, као и укидања дугорочних резервисања по тужбама трећих лица.

Реализација осталих расхода за I-XII 2016. годину је већа за 127 милиона динара у односу на план, највише због обезвређивања вредности некретнина постројења и опреме старијих од 3 године и расходавања и умањења вредности основних средства по основу Одлуке одбора директора за текућу годину.

Остварени **брutto добитак пре опорезивања** за 2016. годину износи 1.652 милиона динара и за 78% је већи од планираног. На позитиван резултат пословања утицали су добитак из пословних односа добитак из осталих односа.

Порез на добит износи 329 милиона динара, а одложени порески приходи износе 52 милиона динара, тако да је **нето добитак** за 2016. годину остварен у износу 1.375 милиона динара.

3.3.3. Извештај о токовима готовине у периоду I-XII 2016. године

Образац извештаја о токовима готовине налази се у прилогу овог Програма.

4. Планирани физички обим активности за 2016.годину и план за 2017. годину

4.1. План преноса електричне енергије

Електроенергетским билансом Републике Србије се дефинишу:

1. Основе на којим се заснива електроенергетски биланс:
  - потрошња електричне енергије
  - испука електричне енергије другим електроенергетским системима
  - производња електричне енергије
  - потребна примарна енергија
2. Претпоставке и услови за остваривање електроенергетског биланса и одговарајуће мере пословне, економске и енергетске политике:
  - ЕМС АД ће обезбедити висок степен ефикасности и одговорности у функцији одржавања погонске спремности преносних капацитета која омогућава остваривање билансиране производње електричне енергије, стабилно функционисање електроенергетског система и уредно снабдевање потрошача.
  - ЕМС АД ће у сарадњи са надлежним органима наставити са унапређивањем продуктивности, економичности и рентабилности како би се наставила започета консолидација и створили услови за укључивање у регионално тржиште електричне енергије и заузимање утицајне позиције у региону,
  - дефинисање политике цена и примена законске регулативе у области енергетике.

Испоручена електрична енергије за 2016. годину.

Укупна преузета електрична енергија у 2016. годину износи 47.720 GWh. Без података за Косово и Метохију, укупна преузета електрична енергија са транзитом износи 41.401 GWh и већа је 3% у односу на планирану за 2016. годину.

Губици у преносу електричне енергије за 2016. годину износе од 892 GWh без података за Косово и Метохију и мањи су за 10% у односу на планиране у 2016. години, односно за 96 MWh. Остварена стопа губитака износи 2,15% и мања је за 13%, у односу на планирану за 2016. годину.

За 2016. годину рачунато са транзитом, потрошачима је испоручена електрична енергија од 46.829 GWh, односно 40.509 GWh без података за Косово и Метохију и већа је за 4% у односу на планирану за 2016. годину.

План испоруке без података за подручје Косова и Метохије

Опис	План 2016	Остварење 2016	Индекс Оств/План
Преузета ел.енергија	40.049	41.401	103
Губици у преносу	988	892	90
Испоручена ел.енергија	39.061	40.509	104
Стопа губитака у преносу	2,47%	2,15%	87

План испоруке са подацима за подручје Косова и Метохије*

Опис	План 2016	Остварење 2016	Индекс Оств/План
Преузета ел.енергија	45.865	47.720	104
Испоручена ел.енергија	44.877	46.829	104

*Не располажемо подацима о губицима у преносу на подручју Косова и Метохије

Планиране испоруке електричне енергије за 2017. годину

Програмом пословања ЕМС АД за 2017. годину, предвиђа се преузета електрична енергија у износу од 47.301 GWh. Без података за Косово и Метохију, укупно планирана преузета електрична енергија са планираним транзитом износи 41.255 GWh.

Губици у преносу електричне енергије се планирају у износу од 969 GWh без података за Косово и Метохију. Планирана стопа губитака износи 2,35 %.

Процењује се да ће се, рачунато са транзитом, потрошачима испоручити електрична енергија од 46.332 GWh, или 40.286 GWh без података за Косово и Метохију.

У 2017. години планира се транзит у износу од 5.091 GWh (без података за Косово и Метохију).

Електроенергетски биланс испоруке електричне енергије за 2017. годину - подаци за Републику Србију без података са Косова и Метохије у GWh

р.б.	Опис	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1	Укупно преузето од произвођача у Србији без КиМ	3.385	3.098	3.275	2.845	2.519	2.479	2.945	2.888	2.766	2.966	3.187	3.337	35.691
2	Преузето из суседних система	698	426	536	446	363	405	352	373	374	488	536	567	5.564
3 (1+2)	Укупно преузета енергија (улаз у систем)	4.083	3524	3.811	3.291	2.882	2.884	3.297	3.261	3.140	3.454	3.723	3.904	41.255
4	Губици у преносу	95	86	88	75	67	73	73	73	71	85	87	96	969
5 (3-4)	Испорука електричне енергије	3.988	3.438	3.723	3.216	2.815	2.811	3.224	3.188	3.069	3.369	3.636	3.808	40.286
6	Од тога транзит	505	370	536	446	363	405	351	373	374	488	535	345	5.091

Електроенергетски биланс испоруке електричне енергије за 2017.годину - подаци за Републику Србију са подацима за подручје Косова и Метохије у GWh

р.б.	Опис	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1	Укупно преузето од произвођача у Србији	3.835	3.598	3.725	3.345	3.019	2.969	3.270	3.223	3.166	3.466	3.737	3.937	41.291
2	Преузето из суседних система	768	517	686	437	388	426	360	413	392	495	536	591	6.010
3 (1+2)	Укупно преузета енергија (улаз у систем)	4.603	4.115	4.411	3.782	3.407	3.395	3.630	3.636	3.558	3.961	4.273	4.528	47.301
4	Губици у преносу	95	86	88	75	67	73	73	73	71	85	87	96	969
5 (3-4)	Испорука електричне енергије	4.508	4.029	4.323	3.707	3.340	3.322	3.557	3.563	3.487	3.876	4.186	4.432	46.332
6	Од тога транзит	425	500	661	437	388	426	360	413	392	495	535	419	5.451

План испоруке без података за подручје Косова и Метохије

Опис	План 2017	Остварење 2016	Остварење 2015	Индекс 17/16
Преузета ел.енергија	41.255	41.401	41.891	100
Губици у преносу	969	892	932	109
Испоручена ел.енергија	40.286	40.509	40.959	99
Стопа губитака у преносу	2,35%	2,15%	2,22%	109

План испоруке са подацима за подручје Косова и Метохије*

Опис	План 2017	Остварење 2016	Остварење 2015	Индекс 17/16
Преузета ел.енергија	47.301	47.720	47.780	99
Испоручена ел.енергија	46.332	46.829	46.846	99

*Не располажемо подацима о губицима у преносу на подручју Косова и Метохије

5. Планирани финансијски показатељи за 2017. годину

5.1. Биланс стања

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину биланс стања пројектован је у складу са планом инвестиција, планом набавки основних средстава, уплатама држави по основу остварене добити у претходној години, ануитетним планом отплате кредита и осталим обавезама из пословања.

Образац биланса стања за 2017. годину налази се у прилогу овог Програма.

5.2. Биланс успеха

5.2.1 План укупних прихода

Укупан приход годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину износи 24.481 милиона динара и састоји се из:

Ред. бр	Приходи (000 дин)	Реализација 2016	План 2017	Ребаланс 2017	Индекс		
					1	2	3
I (1-7)	Пословни приходи	21.290.689	21.838.498	24.166.456		111	114
1	Приходи од приступа систему за пренос електричне енергије	13.978.052	13.727.450	15.619.945		114	112
2	Приход од продаје ел. ен. за систем ЕМС (балансна енергија)	4.537.527	5.420.644	5.895.746		109	130
4	Приходи по ИТС методологији и алокације прекограничних преносних капацитета	2.144.136	2.072.169	2.030.283		98	95
5	Приходи од прикључака објеката на преносну мрежу	44.430	99.505	99.505		100	224
6	Приход од услуга трећих лица	158.784	62.546	64.147		103	40
7	Остали пословни приходи	427.760	456.183	456.829		100	107
II	Финансијски приходи	216.136	209.263	108.263		52	50
III	Остали приходи	273.155	206.335	206.335		100	76
IV (I-III)	Укупан приход	21.779.980	22.254.096	24.481.053		110	112

Пословни приходи

Пословни приход измењеним програмом пословања за 2017. годину планиран је у износу 24.166 милиона динара, што је за 2.328 милиона динара више у односу на усвојен план пословања за 2017. годину.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије измењеним програмом пословања за 2017. годину планиран је у износу од 15.620 милиона динара што је за 1.892 милиона динара више у односу на усвојен план пословања за 2017. годину због промене тарифе за приступ систему за пренос електричне енергије.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије утврђен је у складу са Методологијом за утврђивање тарифних елемената за израчунавање цене приступа систему за пренос електричне енергије. Утврђени максимално одобрени приход (МОП) Акционарског друштва Електроурежа Србије који је одобрила Агенција за енергетику износи 15.895 милиона динара. Повећање МОП-а износи 8,5% у односу на МОП из важеће тарифе од 1. марта 2013. године.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима реализован је за јануар и фебруар 2017. године према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност од Агенције за енергетику Републике Србије од 08.02.2013. (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр.106/2013-Д-1/2), док је за период III-XII 2017. године планиран према новој тарифи на коју је АЕРС дао сагласност 14.02.2017. године (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр. 47/2017-Д-02/1) Према Методологији, активна снага у цени учествује са 25%, активна енергија са 65% и реактивна енергија са 10%.

Техничке величине на које се примењују цене изведене су из пројектованог електроенергетског биланса за 2017. годину приказане су у следећем прегледу:

Елементи - мерени и по тарифним ставовима	Једин. мере	Количине за 2017.г.	Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (01.03.2013)	Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (01.03.2017)
Одобрена снага	MW	88.054	37,5638	45,1823
Прекомерна снага	MW	247	150,2554	180,7292
Активна енергија - Виша тарифа	MWh	23.031.836	0,3303	0,3719
Активна енергија - Нижа тарифа	MWh	9.959.514	0,1651	0,1859
Реактивна енергија (за $\cos\varphi \geq 0,95$)	Mvarh	8.760.028	0,1399	0,1783
Прекомерна реактивна енергија (за $\cos\varphi < 0,95$)	Mvarh	92.179	0,2798	0,3566

Планирани приход од приступа систему за пренос електричне енергије за 2017. годину по тарифним елементима и месецима дат је следећом табелом:

	Приход од приступа по месецима и укупно (у мил. дин)												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I - XII
Обрачунска снага	305	286	331	331	331	331	331	331	331	331	331	331	3.903
Активна енергија	1.050	836	958	820	725	714	732	733	714	877	952	1.069	10.179
- Виша тарифа	858	684	788	675	597	588	603	604	588	722	784	881	8.371
- Нижа тарифа	192	151	170	145	129	126	129	129	126	155	168	189	1.808
Реактивна енергија (за $\cos\varphi \geq 0,95$)	111	98	132	127	113	129	137	135	135	139	139	143	1.537
Укупно	1.467	1.220	1.421	1.278	1.169	1.174	1.200	1.199	1.181	1.347	1.422	1.543	15.620

Приходи по основу балансног механизма, балансне одговорности и купопродаја електричне енергије за компензациони програм ЕМС АД измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 5.896 милиона динара и већи су за 475 милиона динара у односу на усвојени план пословања за 2017. годину. Приходи по основу балансне енергије регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује

успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравнања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. На ове приходе и расходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

Планирана вредност прихода од услуге транзита по ИТС механизму и доделе прекограничних преносних капацитета износи 2.030 милиона динара. У 2017. години измењеним програмом пословања планира се приход од услуге транзита по ИТС механизму у износу 242 милиона динара, што је за 37 милиона динара мање у односу на усвојен план пословања за 2017. годину због усаглашавања са обрачуном ИТС за јануар и фебруар текуће године. Овај приход се планира на основу методологије коју је донела Европска комисија и зависи од стања у интерконекцији. **Приход од алокација прекограничних капацитета** измењеним програмом пословања за 2017. годину планира се у износу од 1.788 милиона динара (приход од алокација прекограничних капацитета на 50% капацитета износи 206 милион динара и приход од алокација прекограничних капацитета на заједничким аукцијама 1.582 милиона динара). Изменом програма пословања ови приходи су мањи у односу на усвојен план пословања за 2017. годину за 4 милиона динара због усаглашавања са реализацијом ових прихода за јануар и фебруар 2017. године.

ЕМС АД је одговоран за доделу прекограничних преносних капацитета на интерконективним везама електроенергетског система Србије. Приходи зависе од енергетске ситуације у окружењу и понуда које дају учесници на аукцијама за доделу капацитета на које ЕМС АД нема утицај. ЕМС АД обавља заједничке аукције са мађарским, румунским, бугарским, хрватским, босанским и македонским операторима преноса, као и годишње, месечне и седмичне аукција за 50% укупног расположивог прекограничног преносног капацитета на границама са Албанијом и Црном Гором.

Приходи од прикључака на систем за пренос електричне енергије измењеним програмом пословања за 2017. годину планирану су у износу од 99,5 милиона динара и непромењени су у односу на усвојени годишњи програм пословања за 2017. годину.

Приходи од извршених услуга измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 64 милиона динара и повећани су за 1,6 милиона динара у односу на усвојени план пословања за 2017. годину, због усклађивања прихода од продаје хаваријске енергије са реализацијом у јануару текуће године.

Остали пословни приходи измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 457,8 милиона динара и већи су за 0,6 милиона динара у односу на усвојени годишњи програм пословања.

Структура осталих пословних прихода:

- приходи од донација који представљају амортизовани део основних средстава из донација и истребовани материјал и резервне делове из донација. Измењеним програмом пословања планирани су у износу 296 милиона динара и непромењени су у односу на усвојени годишњи програм пословања.

- приходи од наплате штете осигуравајућих друштва – измењеним програмом пословања планирани су у износу 110 милиона динара и непромењени су у односу на усвојени годишњи програм пословања.
- приходи од закупнина измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 22 милиона динара и већи су за 6,3 милион динара мање у односу на усвојени план пословања за 2017. годину и односе се на приходе по основу издавања пословног простора повезаним правним лицима (на основу повећане квадратуре закупа, по новим уговорима, повећан износ закупнина Електроенергетском кординационом центру и Центара за кординацију сигурности)
- остали пословни приходи измењеним програмом пословању за 2017. годину планирани су у износу од 27,9 милиона динара и за 5,7 милиона динара су мањи од усвојеног плана пословања за 2017. годину и се односи на смањење прихода по основу рефундације комуналних трошкова за ЈП ЕПС и Електроисток Пројектни биро.

Финансијски приходи

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину финансијски приходи планирани су у износу од 108,3 милиона динара.

Остали приходи

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину остали приходи планирани су у износу од 206,3 милиона динара.

5.2.2. План укупног расхода

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину **укупан расход** планиран је у износу од 22.532 милиона динара што је за 286 милиона динара више у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Пословни расходи

План пословних расхода је утврђен на основу неопходног обима радова и средстава из плана одржавања, обавезама које проистичу из важећих закона и прописа и склопљених уговора са пословним партнерима. Планирани обим пословних расхода се утврђује:

Пословни расходи	Оснoв за план
Трошкови материјала и енергије	По стандардима и нормативима за делатност преноса и управљања преносним системом на основу рационалног обима расхода у функцији извршења плана
Одржавање	Према захтевима за поуздано функционисање ел. ен. капацитета на бази детаљних Планова радова и услуга на одржавању
Обавезе према држави	По законским прописима
Трошкови запослених	Маса за бруто зараде планирана је према Закључку владе РС 05 број 023-10876/2016 и у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава
Амортизација	Према преосталим вековима коришћења имовине на основу Извештаја независног проценитеља
Остали пословни расходи	У складу са економским принципом рационализације пословања

Код планирања пословних расхода поштоване су одредбе Методологије за обрачун цена приступа систему за пренос електричне енергије, примена међународних рачуноводствених стандарда, рачуноводствених политика, усаглашавања планских позиција са контним оквиром и др, што је утицало на ниво појединих позиција трошкова.

Трошкови електричне енергије измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 147 милиона динара и на нивоу су трошкова усвојених планом пословања за 2017. годину. У овом износу налазе се трошкови електричне енергије за сопствену потрошњу трансформаторских станица напонског нивоа 220 кV и 400 кV и трошкови електричне енергије за пословне објекте.

Трошкови набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу 4.663 милиона динара и мањи су за 504 милиона динара у односу на усвојени план пословања за 2017. годину због ниже уговорене цене губитака у односу на план.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I - XII
Количина у GWh	86	70	88	75	67	73	73	73	71	85	87	96	943
Цена дин/kWh	4,53	4,53	4,53	4,53	4,53	4,53	5,33	5,33	5,33	5,33	5,33	5,33	
Трошкови губитака (у000дин.)	388	316	399	340	304	331	389	389	379	453	464	512	4.663

Трошкови балансне енергије, материјала и горива измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 5.475 милиона динара, што је у односу на усвојени план

пословања за 2017. годину више за 506 милиона динара највише због трошкова балансне електричне енергије.

Расходи по основу балансног механизма и балансне одговорности (укључујући и угроженост система) измењеним програмом пословања за 2017. годину су већи за 491 милион динара. Промет балансне енергије зависи од рада регулације и износа одступања баланских група и коригован је са реализацијом за јануар и фебруар 2017. године.

Расходи по основу балансног механизма и балансне одговорности проистичу из Правила о раду тржишта електричне енергије. Правилима о раду тржишта детаљно се прописују успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравнања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. Примењују се од 1. јануара 2013. год. у складу са роковима прописаним Законом о енергетици.

Трошкови помоћног, канцеларијског и режијског материјала у измењеном програму пословања за 2017. годину износе 19,6 милиона динара што је за 2% мање у односу планиране за 2017. годину због изостанка планиране реализације појединих уговора.

Трошкови инвентара измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 63,6 милиона динара, што је за 15,3 милиона динара више од усвојених планом пословања за 2017. годину. Разлог увећања ове позиције је неопходост набавке опреме за анализу и обраду SF6 гаса и изолационе опреме, као и кашњење са реализацијом набавки из претходне године. Трошкови инвентара односе се на набавку специјализованог електроенергетичарског алата као и другог алата неопходног за обављање основне делатности предузећа, а који по свом рачуноводственом третману, због мале појединачне вредности имају карактер трошка.

Трошкови ЛЗО опреме у употреби измењеним програмом пословања за 2017. годину износе 26,2 милиона динара што је непромењено у односу на усвојени Годишњи програм пословања.

Трошкови горива и мазива за транспортна средства и аутогума у употреби у измењеном програму пословања за 2017. годину износе 59,5 милиона динара што је непромењено у односу на усвојени Годишњи програм пословања.

Трошкови остале енергије измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 20,2 милиона динара, што је за 3% (522 хиљаде динара) више у односу на усвојени план пословања за 2017. годину због усклађивања планиране динамике са оствареном реализацијом за јануар и фебруар 2017. године.

Трошкови одржавања измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 1.211 милиона динара и за 22 милиона динара су већи у односу на усвојени план пословања за 2017. годину највише због трошкова одржавања пословних објеката чија се реализација десила у 2017. години, а била је планирана за 2016. годину.

Трошкови одржавања планирани су у складу са Програмом одржавања капацитета за пренос електричне енергије, према потребама предузећа за нормално обављање послова и уредно снабдевање потрошача електричном енергијом и довођења електроенергетских капацитета у прописано техничко стање. **Образложење трошкова одржавања електроенергетских објеката налази се у тачки 8 овог документа.**

Трошкови амортизације су измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани у износу од 3.280 милиона динара што је на нивоу усвојеног програма пословања за 2017. године. Трошкови амортизације планирани су према рачуноводственим стандардима на бази извршеног предрачуна амортизације на вредност постојећих основних средстава увећаног за амортизацију нових и средстава која ће се активирати у току 2017. године.

Трошкови запослених су измењеним програмом пословања планирани у износу од 2.732 милиона динара и за 99 милиона динара су виши у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину **планирани трошкови осигурања** износе 240,2 милиона динара и на истом су нивоу у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину **трошкови за обавезе према држави** планирани су према законским прописима у износу од 341 милиона динара, и за 14,5 милиона динара су веће у односу на усвојени план пословања за 2017. Годину.

Порез на имовину измењеним годишњим програмом пословања у 2017. години износи 140 милиона динара, и на истом је нивоу у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Таксе су измењеним програмом пословања за 2017. годину планиране у износу од 24,6 милиона динара и на истом су нивоу у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Остале обавезе према држави су измењеним програмом пословања за 2017. годину планиране у износу од 16,5 милиона динара и непромењене су у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Накнада Агенцији за енергетику РС измењеним програмом пословања у 2017. години планирана је у износу од 107,9 милиона динара и већа је за 14,5 милиона динара у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Накнада за коришћење националних паркова измењеним програмом пословања у 2017. години износи 44 милиона динара, и на истом је нивоу у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Трошкови помоћних (системских) услуга планирани у складу са Методологијом за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије и обрачунавају се у складу са ценом системских услуга коју је утврдила Агенција за регулаторни период и ценом системских услуга на тржишту. Измењеним програмом пословања за 2017. годину планирани су у износу од 2.703 милиона динара и за 3,4 милиона динара су већи у односу на усвојени план пословања за 2017. годину. Цена ових услуга утврђена је у складу са Одлуком о ценама помоћних услуга у електроенергетском систему (АЕРС 673/2016-Д-02/1 од 26.12.2016), секундарна регулација 1.183 дин/MWh, терцијарна регулација 363 дин/MWh, регулација напона 130.598.000 динара на годишњем нивоу, безнапонско покретање генератора 8.096.000 динара на годишњем нивоу.

Остали пословни расходи измењеним програмом пословања планирају се у износу од 971 милиона динара, што је за 73 милиона динара више у односу на усвојени план пословања за 2017. годину.

Финансијски расходи

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања финансијски расходи су у 2017. години планирани у износу од 587,2 милиона динара и већи су за 71,6 милиона динара у односу на усвојени програму пословања за 2017. годину због негативних курсних разлика по основу обавеза по ино и рефинансираним зајмовима и трошкова одобравања кредита (*Management Fee*) са KfW банком за пројекат изградње далековода 400 kV између ТС Крагујевц и ТС Краљево.

Остали расходи

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. години остали расходи планирани су у износу од 84,1 милиона динара и већи су за 0,3 милиона динара у односу на усвојени програм пословања због усклађивања расхода по основу директних отписа са реализацијом у јануару и фебруару 2017. године.

5.3. План резултата пословања

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања у 2017. години се предвиђа укупан бруто добитак у износу од 1.949 милиона динара и то:

- позитиван резултат из пословних односа од 2.306 милиона динара
- губитак из односа финансирања од 479 милиона
- позитиван резултат из осталих прихода и расхода од 122 милиона динара

Ред. бр	Опис (у 000 дин)	Реализација	План	Ребаланс	Индекс	
		2016	2017	2017	4/3*100	4/2*100
	1	2	3	4		
I	Пословни приход	21.290.689	21.838.498	24.166.456	111	114
II	Пословни расход	19.253.162	21.646.961	21.860.954	101	114
I-II	РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВНИХ ОДНОСА	2.037.527	191.537	2.305.501	1.204	113
III	Финансијски приходи	216.136	209.263	108.263	52	50
IV	Финансијски расходи	708.755	515.564	587.188	114	83
III-IV	РЕЗУЛТАТ ИЗ ФИНАНСИЈСКИХ ОДНОСА	-492.618	-306.301	-478.925	156	97
V	Остали приходи	273.155	206.335	206.335	100	76
VI	Остали расходи	166.456	83.676	84.013	100	50
V-VI	РЕЗУЛТАТ ИЗ ОСТАЛИХ ОДНОСА	106.698	122.658	122.322	100	115
VII	Укупан приход	21.779.980	22.254.096	24.481.053	110	112
VIII	Укупан расход	20.128.373	22.246.202	22.532.155	101	112
VIII-VII	УКУПАН РЕЗУЛТАТ –Добитак пре опорезивања	1.651.607	7.894	1.948.898	24.689	118

5.3.1. Распдела остварене добити из 2016. године

Распдела остварене нето добити после опорезивања, по финансијским извештајима за 2016. годину ће се извршити у складу са Законом о буџету Републике.

Одлуку о распдели добити доноси Скупштина друштва ЕМС АД у складу са Законом и препорукама Владе РС. Коначну сагласност на Одлуку о распдели добити даје Влада РС.

5.4. Извештај о токовима готовине

Табела – Извештај о токовима готовине налази се у прилогу овог Програма.

6. План инвестиција-капитална улагања

У складу са пословном стратегијом предузећа, улагања у инфраструктуру за пренос електричне енергије су усмерена на следеће циљеве:

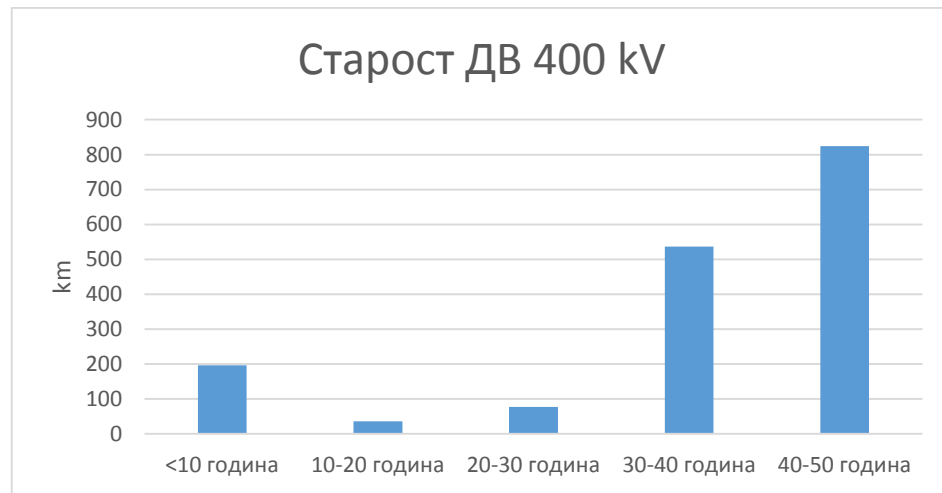
1. Повећање поузданости преносног система и сигурности напајања потрошача, што је и законска обавеза предузећа,
2. Повећање преносних капацитета/коридора преко Републике Србије који имају регионални и пан-европски значај,

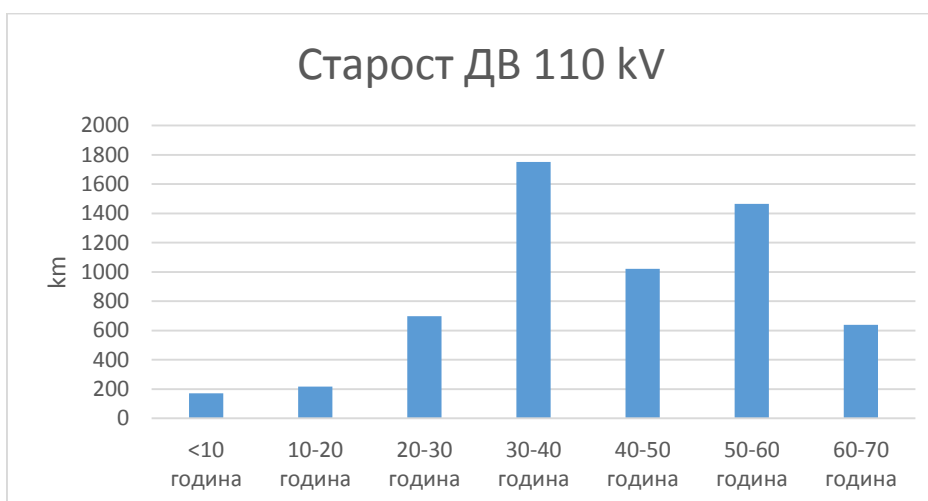
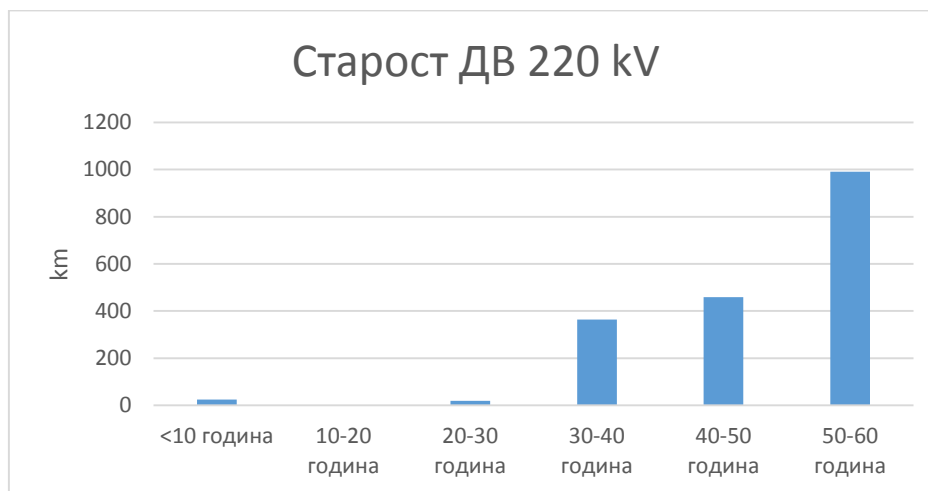

3. Уравнотежен, одржив и благовремен развој преносног система са циљем прикључивања свих конвенционалних и обновљивих извора електричне енергије, објекта купаца
4. Развој тржишта електричне енергије на националном и регионалном нивоу.
5. Ефикасно управљање преносним системом, повезаним са електроенергетским системима других земаља,
6. Обезбеђивање функционисања и развоја тржишта електричне енергије у Србији и његово интегрисање у регионално и европско тржиште електричне енергије.

Објекти преносне мреже Републике Србије, далеководи, трансформаторске станице и разводна постројења, највећим делом су изграђени у пре 30 - 60 година. Због тога је неопходно непрекидно спроводити низ активности на свим објектима. У зависности од њихове старости, као и важности за систем, осим изградње преносних објекта и пратећих система, потребно је радити на проширењу, реконструкцији и ревитализацији постојећих објекта. ЕМС АД је последњих десетак година највећи број активности у вези реконструкција обављао на трансформаторским станицама. То је било неопходно због старости уграђене опреме, као и разарања којима су биле изложене током бомбардовања. Због тога се у наредном периоду планира знатно веће ангажовање на реконструкцији и ревитализацији око 10.100 км далеководне мреже 110-400 kV.

Подаци о годинама уласка у погон далековода, дати су на следећим дијаграмима (реконструкције и ревитализације далековода рађене на појединим далеководима узете су у обзир):

ЕМС АД, као национални Оператор система за пренос електричне енергије Републике Србије у наредном десетогодишњем, односно двадесетогодишњем периоду планира интензивно улагање у инфраструктуру предвиђену за локални и регионални-интерконективни пренос електричне енергије. Пројекат изградње система за пренос електричне енергије 400 kV напонског нивоа “Трансбалкански коридор” представља пројекат од највећег националног и регионалног интереса, гарантујући сигурно и стабилно снабдевање домаћих потрошача довољним количинама квалитетне електричне енергије.

Регионалним значајем Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије директно се обезбеђује дугорочна енергетска сигурност Републике Србије. Преносни систем Србије је повезан интерконективним везама са осам суседних држава. Услед географског положаја, систем за пренос електричне енергије Републике Србије представља природну везу између осталих преносних система у региону. Пројекат изградње Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије на територији Републике Србије, услед географског положаја наше државе представља пројекат јачања изузетно битног регионалног и пан-европског коридора у правцу североисток - југозапад, као и исток - запад.

Структура капиталних улагања

Капитална улагања (у 000 дин.)	Реализација 2016	План 2017	Ребаланс 2017	Индекс	
1	2	3	4	5 (4/3)	6 (4/2)
Инвестициони објекти 400 kV	2.005.802	2.587.377	2.546.290	98	127
Инвестициони објекти 220 kV	302.020	528.251	529.269	100	175
Инвестициони објекти 110 kV	888.052	813.550	930.573	114	105
Грађевински објекти и реконструкције	104.274	316.822	332.249	105	319
Инвестициони објекти ИКТ (информационо комуникационе технологије)	431.677	824.677	875.086	106	203
Остало	180.948	418.685	362.027	86	200
Укупно	3.912.773	5.489.362	5.575.496	102	142

7. Неизмирена дуговања и ненаплаћена потраживања

Предузеће не планира да има неизмирена дуговања и ненаплаћена потраживања.

8. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности и средства за посебне намене без инвестиција**8.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности****План одржавања**

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања за 2017. годину трошкови одржавања планирани су у укупном износу од 1.002 милиона динара и мањи су у односу на усвојени програм пословања за 2017. годину за 23 милиона динара, односно за 2%.

Годишњим програмом о изменама и допунама годишњег програма пословања је извршено преусмеравање средстава између постојећих планских позиција узимајући у обзир да се реализација дела обавеза које су планиране за 2017. годину остварила у 2016. години.

Нове набавке које су планиране у 2017. години износе 46,1 милион динара и највећим делом се односе на:

- аку батерије и дизел агрегати (2 аку батерије у гел изедби за ТС Београд 20, 1 аку батерија за ТС Лесковац 2 (стара дотрајала), 2 мобилна дизел агрегата за рад на терену при

хаваријским ситуацијама, 1 дизел агрегат 300 Ква у кућишту за резерву за више објеката) у износу од 17,3 милиона динара

- радови на санацији кабловских поклопаца и канала у ТС у износу од 10,9 милиона динара
- сервисирање каблова са испоруком делова у износу од 7,5 милиона динара
- услуге пројектовања у износу од 4,6 милиона динара
- одржавање и поправка испитних уређаја и инструмената у износу од 2,9 милиона динара
- мобилни комплети за привремено збрињавање исцурелог уља у износу од 1,7 милиона динара

9. Елементи за сагледавање политике цена услуга за приступ систему за пренос електричне енергије

Агенција за енергетику утврдила је методологије којима се регулише начин одређивања цена електричне енергије и гаса за тарифне купце, затим производње, преноса и дистрибуције електричне енергије, дистрибуције и транспорта природног гаса, као и транспорта нафте и деривата нафте. Методологијама се стварају претпоставке за транспарентан рад свих регулисаних енергетских субјеката у области формирања цена и раздвајању делатности, тако да се спречава преливање трошкова.

Сагласност на цене за приступ систему за пренос електричне енергије даје Агенција за енергетику Републике Србије.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима планиран је за јануар и фебруар 2017. године према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност од Агенције за енергетику Републике Србије од 08.02.2013. (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр.106/2013-Д-1/2), док је за период III-XII 2017. године планиран према новој тарифи на коју је АЕРС дао сагласност 14.02.2017. године (Одлука о давању сагласности на одлуку о цени приступа систему за пренос електричне енергије бр. 47/2017-Д-02/1)

Преглед цена по тарифним ставовима, дат је у табели:

<i>Тарифе</i>	<i>Једин. мере</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (01.03.2013)</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (01.03.2017)</i>
Одобрена снага	kW	37,5638	45,1823
Прекомерна снага	kW	150,2554	180,7292
Активна енергија - Виша тарифа	kWh	0,3303	0,3719
Активна енергија - Нижа тарифа	kWh	0,1651	0,1859
Реактивна енергија (за $\cos\varphi \geq 0,95$)	kvarh	0,1399	0,1783
Прекомерна реактивна енергија (за $\cos\varphi < 0,95$)	kvarh	0,2798	0,3566

У следећој табели дате су просечне годишње укупне (брutto) цене за приступ систему за пренос електричне енергије и цене без трошкова набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу, трошкова системских услуга и регулаторне накнаде:

<i>Опис</i>	<i>Одобрени ниво цене од 01.03.2013.</i>	<i>Одобрени ниво цене од 01.03.2017.</i>
Просечна укупна цена за пренос електричне енергије (динара/kWh)	0,435	0,486
Цена преноса без трошкова губитака, системских услуга и регулаторне накнаде (динара/kWh)	0,182	0,272

Укупна цена преноса електричне енергије се састоји из следећих компоненти:

<i>Опис</i>	<i>Једин. мере</i>	<i>Одобрена тарифа 01.03.2013</i>	<i>Одобрена тарифа 01.03.2017</i>
Нето пренос	дин/kWh	0,182	0,272
Системске услуге	дин/kWh	0,06	0,08
Губици	дин/kWh	0,191	0,126
Регулаторни трошкови	дин/kWh	0,00277	0,00345
Укупно	дин/kWh	0,435	0,486

10. Управљање ризицима

Процес идентификовања, процене и управљања ризицима је од изузетне важности за ЕМС АД у циљу квалитетног обављања основне делатности и реализације постављених циљева.

Ризици којима је Предузеће изложено обухвата више сегмената: примарни (природни), финансијски, оперативни (пословни), спољни, политички, друштвено економски и еколошки.

Изложеност финансијским ризицима се огледа у ценовном ризику, кредитном ризику, ризику ликвидности, ризику новчаног тока. Идентификовање, процена и управљање овим ризицима има за циљ сагледавања финансијског положаја ЕМС АД, успешности пословања и токова готовине (МРС 32). Сагледавање финансијских ризика је на временској основи и превасходно има за циљ смањење изложености Предузећа овим ризицима.

Основни финансијски инструменти Предузећа су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања Предузећа, као и дугорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања ЕМС АД.

Ценовни ризик обухвата тржишни, девизни и каматни ризик пословања Предузећа.

Тржишни ризик

У свом пословању Предузеће је изложено финансијским ризицима од промена курсева страних валута и промена каматних стопа.

Није било значајнијих промена у изложености Предузећа тржишном ризику, нити у начину на који Предузеће управља или мери тај ризик, што је последица делатности којом се ЕМС АД бави, као оператор преносног у Републици Србији.

Девизни ризик

ЕМС АД је изложено девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у страниј валути.

Стабилност економског окружења у којем Предузеће послује, у великој мери зависи од мера Владе Републике Србије у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

Набавка електричне енергије за покриће губитака у преносу на тржишту са валутном клаузулом, у складу са Законом о енергетици, има доминантан утицај на финансијски положај предузећа, обзиром да са 34 % учествује у оперативним трошковима Предузећа у 2016. години.

Такође, задуженост Предузећа по ино кредитима (око 21,5% билансне суме пасиве) указује на велику осетљивост финансијског положаја Предузећа при флукуацији курсева страних валута (евра и УС долара).

Каматни ризик

ЕМС АД је изложено ризику од промене каматних стопа на средства и обавезе код којих је каматна стопа варијабилна. Овај ризик зависи од финансијског тржишта тако да ЕМС АД нема на располагању инструменте којим би ублажило његов утицај.

Кредитни ризик (управљање потраживањима од купаца и управљање обавезама према добављачима)

ЕМС АД је изложено кредитном ризику који представља ризик да купци неће бити у могућности да дуговања према Предузећу измире у потпуности и на време, што би имало за резултат финансијски губитак за Предузеће. Изложеност овом ризику ограничена је на износ потраживања од купаца на дан биланса. Најзначајнији купци ЕМС АД су ПД за дистрибуцију ЈП ЕПС.

Предузеће доспеле обавезе према добављачима, сагласно Финансијској политици ЕМС АД измирује у уговореном року.

Ризик ликвидности и ризик новчаног тока

ЕМС АД управља ризиком ликвидности одржавајући одговарајуће новчане резерве континуираним, праћењем планираног и стварног новчаног тока, као и одржавањем адекватног односа доспећа финансијских средстава и обавеза.

Ризик узрокован елементарним непогодама

Временске прилике (јаки олујни и вртложни ветрови, поплаве, клизишта, залеђивање и влажан снег) у Србији, узроковане климатским променама, задњих неколико година, а посебно током 2014. године узроковале су велика и тешка оштећења електроенергетских објеката (далековода и трансформаторских станица) услед продора воде у њих, због клизишта и изузетног механичког оптерећења далековода које је далеко више од њихове пројектоване механичке издржљивости.

За смањење наведених ризика ЕМС АД је набавио монтажну демонтажне стубове, тзв. хаваријске стубове, који омогућавају да се тешко оштећен далековод са поломљеним стубовима пусти под напон, односно врати као привремено саниран да ради у преносној мрежи од неколико до десетак дана. На тај начин ЕМС АД је смањио ризик у пекиду снабдевања потрошача електричном енергијом и ризик по сигурност и поузданост рада преносне мреже. Да би се смањио ризик од поплава ЕМС АД је изменио актуелни пројекат реконструкције ТС Обреновац тако што је у новим релејним кућицама осетљива електроопрема подигнута на виши ниво у односу на постојећу електроопрему.

У појединим случајевима овакве хаварије могу довести и до нерасположивости појединих производних капацитета. Како би се смањили ризици по сигурност снабдевања у оваквим ситуацијама, ЕМС АД са суседним операторима закључује уговоре о размени хаваријске или брзе терцијарне регулационе енергије. У 2016. години овакви уговори ће бити на снази са операторима у региону Југоисточне Европе.

ПРЕДСЕДНИК НАДЗОРНОГ ОДБОРА

Мр Милун Тривунац, магистар економских наука

ЕМС АД
СКУПШТИНА
Клас. знак: 140
Број: